

BILLEDER UDEN FOR RAMMERNE

Undervisningsmateriale til billedkunst på HF

Materialet er udviklet af Billedkunst-og Designlærerforeningen,
v. Elisabeth Østergaard, Marie Hardgrib, Line Højgaard Porse

Billedkunst- og Designlærerforeningen, 2018/19

Udviklingsprojekt støttet af Undervisningsministeriet

— Om materialesamlingen — og bekendtgørelsen

BILLEDER UDEN FOR RAMMERNE er titlen på Billedkunst-og Designlærerforeningens nye undervisningsmateriale, der er blevet til med støtte fra Undervisningsministeriet.

Efter endt HF-uddannelse tager den typiske HF-elev i dag en professionsbachelor¹ og retter dermed sin uddannelse mod eksempelvis at blive SOSU-assistent, pædagog, sygeplejerske, lærer, mediegrafiker og politibetjent. Men også andre uddannelser kommer i spil efter en færdiggjort HF; grafiske designere, tatovører og make-up-artister for bare at nævne et udpluk. Mange af de uddannelser, HF-eleverne ender med at tage, er praktisk orienterede – det handler om at være dygtig til et håndværk.

I billedkunst kan vi i høj grad være med til at udvikle og præge denne praksisorientering, som vores elever kommer til at møde i deres senere uddannelsesvalg – og med BILLEDER UDEN FOR RAMMERNE er det Billedkunst-og designlærerforeningens hensigt at give inspiration til materiale, der indeholder konkrete, praktiske og kreative øvelser, der retter sig mod netop denne elevgruppe.

Årsagen til udviklingen af materialet er bekendtgørelsens øgede fokus på professionsretningen og det praksisorienterede i fagene på hf-uddannelsen generelt og mere specifikt i forhold til billedkunst på hf, hvor der i bekendtgørelsens formålsparagraf er indskrevet et krav om, at “Eleverne skal [...] opnå viden om fagets professionsrettede perspektiver,” ligesom faget skal give dem en “[...] forståelse for egne karrierespæktiver og mulige uddannelsesvalg.”²

---

¹ <http://www.danskegymnasier.dk/hf-elevers-overgang-til-videre-uddannelse/>

² <https://uvm.dk/-/media/filer/uvm/gym-laereplaner-2017/hf/billedkunst-c-toaarigt-hf-august-2017.pdf?la=da>, §2.1

— Om materialesamlingens — indhold og opbygning

BILLEDER UDEN FOR RAMMERNE er tænkt som et anvendelsesorienteret, induktivt undervisningsmateriale, hvor fagets professionsrettede perspektiv bliver belyst. Materialet arbejder stadig med billeder og visuelle fænomener – men uden for rammerne og (i udgangspunktet) langt væk fra den teoretiske og kunsthistoriske dimension af faget og meget tættere på den virkelighed, som omgiver eleverne til dagligt – og som de møder efterfølgende.

I første omgang har vi valgt at fokusere på at udvikle materiale til to overordnede emner, nemlig Kropsudsmykning og Billedkommunikation. Hertil kommer et appendiks med tips og tricks til at arbejde med fotografi i undervisningen. Såvel de to overordnede emner samt appendikset er udvalgt med fokus på at gøre billedkunstundervisningen langt mere anvendelsesorienteret for de HF-ere, der vælger faget.

Det skal bemærkes, at vi på emnet Kropsudsmykning og på Appendiksdelen har indgået et eksternt samarbejde med hhv. stylist og make-up artist Bibi Lykke og Fotograflinjen på Medieskolerne i Viborg.

Med BILLEDER UDEN FOR RAMMERNE ønsker vi ikke at skrive lange tekster om emnerne, men i stedet har vi haft fokus på at udvikle øvelser, der er opbygget så tilpas skematisk, at man som underviser blot kan tage øvelsen frem og gennemgå den fra start til slut – stort set. På den måde tænker vi materialet som inspiration, der kan bygges videre på og tilpasses de meget forskellige hold, vi møder rundt om i landet.

Det er vores hensigt, at BILLEDER UDEN FOR RAMMERNE skal være et fleksibelt materiale, forstået på den måde, at der løbende vil komme nye øvelser til, som passer ind i den overordnede ramme, ligesom vi vil afholde workshops, hvor materialerne kan afprøves i praksis. Desuden modtager vi meget gerne øvelser, som passer ind i emnerne – kontakt os på <http://kunstogdesign.net/om-os/bestyrelsen/>.

BILLEDER UDEN FOR RAMMERNE indeholder følgende emner og øvelser:

1. Kropsudsmykning

Øvelserne er rettet mod professioner inden for hår, make-up, piercing, negle og tatoveringsverdenen, hvor det iscenesatte og repræsentative selv er i fokus.

Emnet Kropsudsmykning indeholder pt. følgende øvelser:

- Øvelse i tatovering
- Øvelse i contouring og maskering

2. Billedkommunikation

Øvelserne vender blikket mod den visuelle kommunikation, der omgiver os i vores hverdag i dag – og tidligere, og som både kan sende politiske, kommercielle og personlige meddelelser til os i det offentlige rum. Der er fokus på, hvordan vi kan kommunikere med billeder – og hvordan vi aflæser billedkommunikation.

Emnet Billedkommunikation indeholder pt. følgende øvelser:

- Øvelse i Memes
- Øvelse i Billboards
- Øvelse i Farver på væggene

Appendiks: Tips og tricks til fotografi

Fælles for øvelserne i de to emner Kropsudsmykning og Billedkommunikation er, at eleverne skal dokumentere øvelserne ved hjælp af fotografi. Derfor indeholder den sidste del af undervisningsmaterialet tips og tricks til arbejdet med fotografi i billedkunst. Således kan man finde alt fra helt lavpraktiske forslag til, hvordan man overfører et foto fra sin mobil til sin computer, over øvelser, der introducerer til, hvordan man tager et godt fotografi i det hele taget (lys, synsvinkel, beskæring, kontraster osv.) Materialet er udarbejdet af Medieskolerne i Viborg.

Øvelse: Tatovering

Eksempler på tatoveringer hos HF elever

Om tatovering

Tatovering er en ældgammel form for kropsudsmykning, som mennesker i mange kulturer har brugt. De seneste årtier har tatoveringer fået en opblomstring. Ikke mindst HF-elever er levende optaget af disse visuelle udtryk, som de selv og deres kammerater bærer rundt på. Adskillige har en eller flere tatoveringer og drømmer om endnu flere. Mange har endog selv tegnet skitserne til deres tatoveringer. Her beskrives materialer og teknik til at lave midlertidige tatoveringer, og der gives ideer til analyseemner.

Læreplanen

Hensigten med øvelsen er på virkelighedsnær vis at illustrere for eleverne, hvordan viden om visuelle fænomener før 1800 hænger sammen med den måde, man udtrykker sig på i dag – her med blikket rettet mod tatoveringer. På samme tid opnår eleverne indsigt i, hvordan man kan kommunikere om og ved hjælp af tatoveringen som visuelt fænomen.

Materialer

Til at overføre en stregtegning (= outline) til huden bruges:

- Tusch, tynd vandbaseret – til at tegne billedet op med på bagepapir.
- Tusch, tynd spritbaseret – til optegning af konturstreger på huden.
- Bagepapir.
- Afrensningsservietter, spritbaserede, til huden før tatovering.
- Stickdeodorant.

Til fortsat arbejde med toner og farver:

- Kulørte cremefarver, d.v.s oliebaseerede farver beregnet til hud, f.eks. fra Kryolan eller Grimas.
- Pensler: foundationbørste, læbepensel, øjenskyggepensel eller andre små pensler.
- Renseservietter, oliebaseerede, til pensler under arbejdet.
- Vatpinde, gerne brede i den ene ende.
- Babypudder.

Hygiejne – pas på bakterier!

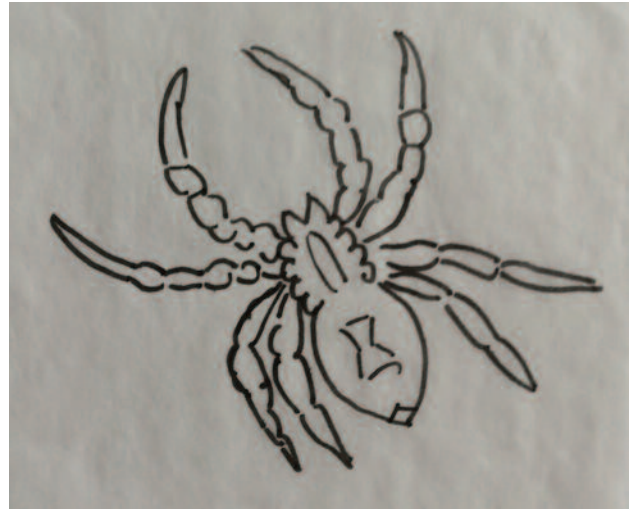
Cremefarverne er dyre og meget drøje i brug, så mange elever kan være fælles om en æske.

- Hver elev skal have egne pensler.
- Dyp ALDRIG penselhårene i cremerne.
- Tag farverne op med penselskaftet og sæt dem på hånden, som fungerer som palet.
- Tør penselskaftet med en renseserviet inden en ny farve.

Tag farverne med penselskaftet og brug hånden som palet

Outlines klar til at overføres til krop

Fremgangsmåde

A

- Vælg en simpel tatovering, som tegnes op på bagepapir med en vandbaseret tusch.
- Rens huden med spritbaseret serviet.
- Påfør deodorant med stick, hvor tatoveringen skal sidde.
- Læg tatoveringen med den tegnede side mod huden og tryk let på tegningen, så den overføres.
- Træk konturen op med en spritbaseret tusch.

Midlertidig tatovering med cremefarver. Bemærk motivet bliver spejlvendt på huden.

B

- Vælg de cremefarver, som skal benyttes. HUSK kun at tage en lille mængde farve, da de er drøje i brug.
- Start altid med de lyse toner. Farverne kan blandes, som alle andre farver, for at få de ønskede nuancer.
- Læg farverne på i områder og leg derefter med udtoning og overgange – fra lyst mod mørkt.

C

- Baking, for at øge holdbarheden.
- Stamp babypudder ind i farverne med en stor pensel til de bliver matte.
- Tatoveringen kan nu holde i nogle dage, selv i forsigtigt bad.

Forslag til opbygning moduler (3-6 moduler af 90 min.)**1. modul: Materialer og teknikleære**

- Eleverne kan medbringe egne skitser og ideer til en simpel tatovering.
- Læreren kan for en sikkerheds skyld have udvalgt en række motiver, som printes ud før lektionen.
- HUSK at starte med små, simple motiver. Det er vanskeligere at tegne på hud, end de fleste tror.
- Motivet tegnes op på bagepapir med vandbaseret tusch.
- Tatoveringerne kan laves individuelt på egen arm eller ben, eller eleverne kan arbejde parvist.
- Huden afsprittes, deo påføres, motivet overføres og tegnes op med spritbaseret tusch.
- Tag fotos til dokumentation til eksamen.

Når eleverne har lavet en konturtatovering kan de gå i gang med at finde eller tegne et motiv selv, som de vil overføre og evt. farvelægge i næste modul.

2. og 3. modul:

- Praktisk arbejde med at overføre og farvelægge tatoveringer.
- Husk fotodokumentation af proces og produkt til eksamen.

Farvet tatovering på HF elev

4.-6. modul:

Indsamling af andres tatoveringer og mulige referencer til kunsthistorien.

Mange vinkler kan lægges:

- Stil og symbolik i danske /udenlandske tatoveringer.
- Flade og /eller rum i tatoveringer og udvalgte kunstmalerier.
- Tatoveringer i fremmede kulturer som maorierne i New Zealand.
- Hennatatoveringer og andre midlertidige kropsdekorationer.
- Vanitassymboler i moderne tatoveringer sammenlignet med tilsvarende i barokkens stilleben.
- Keltisk stil i tatoveringer sammenlignet med dekoration i vikingeslyng og tidlig middelalder.

Eleverne kan præsentere materiale på placher, i Powerpoint, Prezi eller SPARK (Adobe).

Der kan endvidere laves undersøgelser om tatoveringer blandt skolens elever, f.eks. med spørgeskemaundersøgelser og/eller fotodokumentation.

Samarbejde med en lokal tattooshop kan anbefales. Som regel er indehaverne flinke og vil gerne svare på spørgsmål. Der kan foretages en ekskursion til butikken eller den lokale tatovør kan inviteres på skolen til en temadag eller lignende – på den måde bliver det helt tydeligt, at arbejdet er anvendelsesorienteret.

Inspiration

Links:

www.tattstore.com

www.tatoodesign.com

www.freetatoodesigns.org

Pinterest: Instagram: tattoos_of_instagram og mange andre

Bøger: Bibliotekerne har mange bøger om tatovering, og her nævnes blot et lille udvalg

Generelt:

Hinge, Helle: *Kunst på kroppen*, Gyldendal /De store Fagbøger, 2016, lille lærebog med overblik og ordforklaringer

Nordstrøm, Jon: *Dansk tatovering*, Nordstrøms, 2009

Nordstrøm, Jon: *Nordisk tatovering*, Nordstrøms, 2011

Udstillingskatalog fra Brandts: *Tattoo*, 2014, mange henvisninger til kunstnere, som arbejder i krydsfeltet mellem tatovering og kunst

Tattoo Designs:

Tattoo-Pedia, Harpor Collins Publishers 2012, Du Ying og Shan Shan: *Oriental Tatoo Art*, China Yough Press, 2012

Kunstnere: Se mange henvisninger til kunstnere i Brandts katalog *Tattoo*, 2014 f.eks.

Wim Delvoye, som har tatoveret svin,

Wes Lang og Amanda Wachob som arbejder i krydsfeltet mellem tatovering og kunst.

Øvelse:

Contouring og maskering

Om contouring og maskering

Contouring og maskering er en makeup-teknik, der handler om hhv. at optimere ansigtet, så det ser slankere, yngre osv. ud og at forandre ansigtet, så personen, der bliver maskeret, ligner en anden. I øvelsen her er der taget udgangspunkt i contouring – ved maskering bruges altså de samme teknikker.

Læreplanen

Det er hensigten med øvelsen, at eleverne får et indblik i, hvordan arbejdet med lys/skygge og farveperspektiv kan anvendes i et karriererperspektiv.

Materialer (samlet sæt inkl. cremefarver ca. 1500kr)

- Cremefarver i forskellige nuancer, fx fra KRYOLAN (cremefarverne skal være oliebase-rede)
- Ansigtscreme, fx fra Embryolisse (koncentreret creme)
- Spejle
- Concealer – konsistensen skal være cremet og fast
- Vatpinde
- Løs pudder (transparent), fx fra Rimmel
- Makeupsvampe, trekantede, fx fra H&M
- Pensler: Foundationbørste, læbepensel, øjenskyggepensel (fx fra Matas el. H&M)
- Renseservietter (til penslerne)

NB: For at undgå hygiejneproblemer er det vigtigt, at der er pensler nok til, at eleverne har hvert deres sæt (evt. i par), samt at der er renseservietter nok.

Materialekit til contouring, ekskl. ansigtscreme

Fremgangsmåde

Forberedelse:

- Vask ansigtet rent med renseservietter.
- Påfør fed dagcreme, så huden er mættet og man derfor undgår, at makeuppen klatter.
- Se på ansigtet – undersøg det. Hvor falder lyset naturligt? Betragt ansigtet som et lærred, man skal til at arbejde med.
- Bestem den nye ansigtsform (google 'face shapes') – og beslut herudfra, hvad det er, man vil fremhæve og hvad, man vil skjule?
- Find tre farver fra cremefarvepaletten; én lys, én hudfarvet, én mørk (tjek, hvorvidt farven er hudfarvet eller ej ved at påføre farven på oversiden af hånden).
- Læg med enden af penslen (den modsatte ende af selve penslen) de tre farver på oversiden af hånden. Brug makeupservietten til at rense enden af penslen hver gang, man tager en ny farve.

Udførelse

- Overordnet kan man sige, at contouring foregår i tre trin: Skygge, highlight, blend. Som billedkunstlærer kan det være godt at huske på, at contouring egentlig handler om farveperspektiv.
  - Læg farverne på ansigtet med enten fingre eller de spidse makeupsvampe. Læg først den lyse og så den mørke farve (hudfarven kommer senere). Husk kulde/varme-princippet: De lyse farver lægges der, hvor noget skal fremhæves (fx lige på kindbenet, tindingen, næseryggen, under øjenbrynet og amorbuken), de mørke, hvor noget skal nedtones (fx mørke rander under øjnene, skygge under kindbenet, bred næse, kæbepartiet) – igen: Tænk farveperspektiv.
  - Blend farverne sammen – og sørg for at undgå skarpe kanter, der blot tones lidt sammen ved at duppe med små bevægelser ved overgangene.
- Tip: Hvis noget skal se meget smalt ud, skal det mørke lægges skarpt op af det lyse.
- Lad maskeringen stå – for nu skal farverne fikseres med pudder (teknikken kaldes Baking).

Elisabeth Østergaard fungerer som model for øvelse i contouring.
På billederne her ses hhv. trin 1, 2 og 3 i udførelsen beskrevet ovenfor.

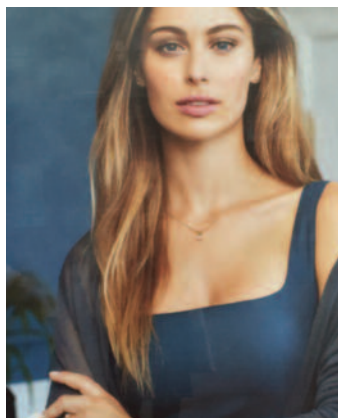
- Tag den store makeuppensel og pudder løs på ansigtet – man kan både bruge makeuppudder og babypudder. Vær ikke bange for at give pudder nok – men undgå at tvære pudderen ind – dup den ind.
- Find hudfarven frem (enten ved at blande den af farver fra cremefarvepaletten eller ved at bruge concealeren) og dup den på de flader, der stadig er umalede i ansigtet. Vær opmærksom på lysindfaldet, så der ikke bliver lagt forkert lys/skygge på ansigtet
- Fikser igen med pudder.

Efterbehandling:

- Herfra kan man make-uppe ansigtet, som man vil – med fx rouge, optegning af øjenbryn og læber, mascara. Tip: For at fremhæve læberne yderligere påføres en let perlemorsstreg ved venusbuen på overlæben

Elisabeth har fået lavet contouring på sin højre side af ansigtet

Reklamefoto, hvor arbejdet med lys/skygge træder tydeligt frem – bemærk den slanke næse og de fyldige læber.

Forslag til opbygning af moduler (2-3 moduler af 90 min.)

1.modul: Materiale og tekniklære

Modulets formål er at give eleverne en indsigt i, hvordan der arbejdes med contouring i virkeligheden, hvad contouring er og hvordan man gør det.

a) Smukke kvinder og mænd

- Lad eleverne kigge i fysiske modemagasiner og google efter reklamer på nettet (fx Magnums kampagne "Release the beast") og finde eksempler på modeller, de synes er smukke.
- Lav evt. både analoge og digitale collager af eksemplerne og præsenter dem for hinanden.

b) Analyser de smukke mænd og kvinder

- Lad nu eleverne tegne ansigterne og kroppene over vha. madpapir eller ved at printe i sort/hvid. Målet skal være at få overført ansigter og kroppe, så de ser malebogsagtige ud.

Med udgangspunkt heri skal I diskutere, hvad det er ved ansigterne og kroppene, der gør, at modellerne ser smukke ud? Diskuter også, hvordan vi kan se, at der er arbejdet med reducere og contouring i billederne.

c) Prøv contouring af på papir

- Brug de malebogsagtige tegninger af ansigter og kroppe til at lade eleverne lege med contouring. Bed dem så at sige om at make-uppe ansigterne på papiret – det kan gøres både med vandfarve og oliekriddt (brug fremgangsmåden nedenfor i en light-version) ELLER print et foto af elevernes eget ansigt i s/h og lad dem make-uppe deres eget ansigt

2.modul: Conturing i virkeligheden

Modulets formål er at lade eleverne selv prøve kræfter med at lave contouring på deres eget ansigt (NB: Nøjes med halvdelen af ansigtet – både af hensyn til tid og for at kunne se effekten bedst).

- Lektie: Derhjemme skal du finde et foto af ansigtet på en model, som du gerne selv vil ligne. Find gerne en model med samme øjenfarve som dig selv. Print fotoet og medbring det.

NB: Hvis du gerne vil have hår som modellen, skal du selv tage hårstylingprodukter osv. med.

a) Lav contouring på dit eget ansigt

- Start med at analysere dit eget ansigt – og dernæst modellens ansigt. Hvilke ligheder og forskelle er der mellem jeres ansigter? Hvad er der gjort ifht. contouring og modellens ansigt? Tegn på dit medbragte foto. Marker, hvor modellens ansigt er lyst og hvor, det er mørkt.
- Overfør nu analysen af modellen til dit eget ansigt – husk at tænke på, hvilke ligheder og forskelle, der er på jeres ansigter. Målet er, at den ene halvdel af dit ansigt kommer til at ligne modellen.
- Når du er færdig med dit ansigt, kan du sætte dit hår, inden du får en makker til at tage et foto af dig.

NB: Elevernes fotos kan efterfølgende printes og udstilles – enten som bud på modelfotos eller som mere kritiske fotos med fokus på at undgå at være sig selv osv.

Inspirationskilder

Populærkulturelle: The Kardashians, Serien "POSE" (Netflix), Prinsesserne fra blokken, DR1

Kunstnere:

Frida Kahlo, Cindy Sherman, Orlan

Andre:

<https://www.matas.dk/stories-how-to-contouring> (inspirationsvideo)

Øvelse: Meme

Om memes

Et meme er et internetfænomen, der kommunikerer ved hjælp af et billede og et stykke tekst over og under billedet.

Et meme beskrives som internettets egne interne jokes. Memes optræder fx som et billede, et symbol eller en video med en lille intern tekst, der spredes sig på sociale medier. I den tid et meme spredes, vil det mutere, således at dets betydning hele tiden ændrer sig. Ligesom en influenzavirus.

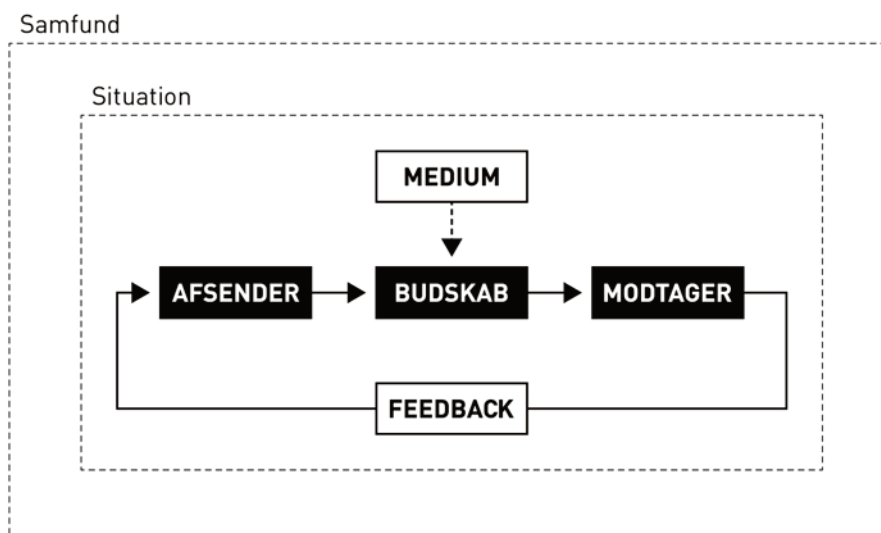
De mest succesfulde memes distribueres i tusindvis, og netop derfor vil virksomheder gerne bruges memes potentiale til at få opmærksomhed.

Læreplanen

Det er hensigten med øvelsen, at eleverne får et indblik i, hvordan man gennem billedkunstfaget kan lære at kommunikere om og ved hjælp af visuelle og digitale virkemidler. Desuden bliver eleverne bekendt med et visuelt kulturfænomen, som kan have både personlig, kommerciel og kunstnerisk karakter.

Materialer

- Meme Generator, på <https://imgflip.com/memegenerator>
- Udvalgte værker fra billedkunstundervisningen (billede på flade)
- Følg diverse meme-facebook sider, fx: Classical Art Memes.
- Kommunikationsmodel, fx:

Fremgangsmåde

Forberedelse:

- Inden modulet skal man have valgt, hvilke værker og med hvilket tema, eleverne skal arbejde med. I forslaget nedenfor er værkerne valgt med temaet Naturen i kunsten.

Forslag til opbygning af moduler (1 modul af 90 min.)

Øvelsen kan med fordel bruges som en lille praksisøvelse i forbindelse med et større tematisk eller kunsthistorisk forløb.

Modulet kan isoleret set opbygges således:

1. modul:

- Lektie: Medbring dit yndlingsmeme og overvej hjemmefra, hvad det er, du godt kan lide ved netop dette meme.

a) Intro til memes:

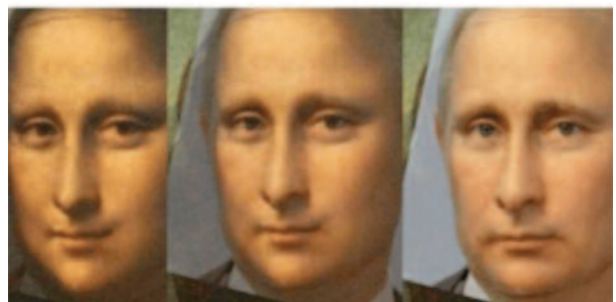
- Elevernes medbragte memes samt memes i kunsten

When the DJ plays an absolute banger

Vladimir Putin is a transgender time traveler

b) Opgave til elevproduktion af memes – fokus på naturen

- Lav et meme, der kan fungere som et værk inden for betegnelsen klimakunst. Det betyder, at I skal forholde jer kritisk til vores brug/forbrug af naturen i dag. I jeres meme skal I tænke over, hvordan tekst og billede spiller sammen.
- Benspænd: I skal anvende et kendt, kunsthistorisk værk som baggrund, ligesom I skal kunne forklare, hvordan I vil sikre jer, at jeres meme når den rette modtager. Inddrag hertil nedenstående kommunikationsmodel.

c) Portfolioovervejelser

- Reflekter over jeres valg og fravalg ifht. sammenhængen mellem tekst og billede. Print jeres memes ud og læg dem i jeres portfolio.

d) Perspektivering:

- Find andre memes på fx “Classical Art Memes” på facebook eller på 9gag.
- Diskuter, hvordan de visuelle værktøjer er brugt og hvordan, jeres memes adskiller sig fra hinanden.
- Indtænk kommunikationssituationen.

Inspirationskilder

Links:

<http://www.ogilvy.dk/vores-arbejde/fernet-branca/en-bitter-revitalisering/>

Kunstnere:

Babarbara Kruger, Jens Haaning, Banksy

Eksempler på elevers memes om klimakrise

Øvelse: Billboards

Om Billboards

Et billboard er et stort kvadratisk skilt, der præsenterer en kommerciel reklame i områder med megen trafik. Billboards er ofte farverige og indeholde sjove slogans, som skal fange de forbipasserendes opmærksomhed. Billboards ejes af et selskab, og ønsker man at indsætte en annonce, skal man betale for dette.

Læreplanen

Det er hensigten, at eleverne skal undersøge billboards som eksempler på visuelle kulturfænomener i det offentlige rum.

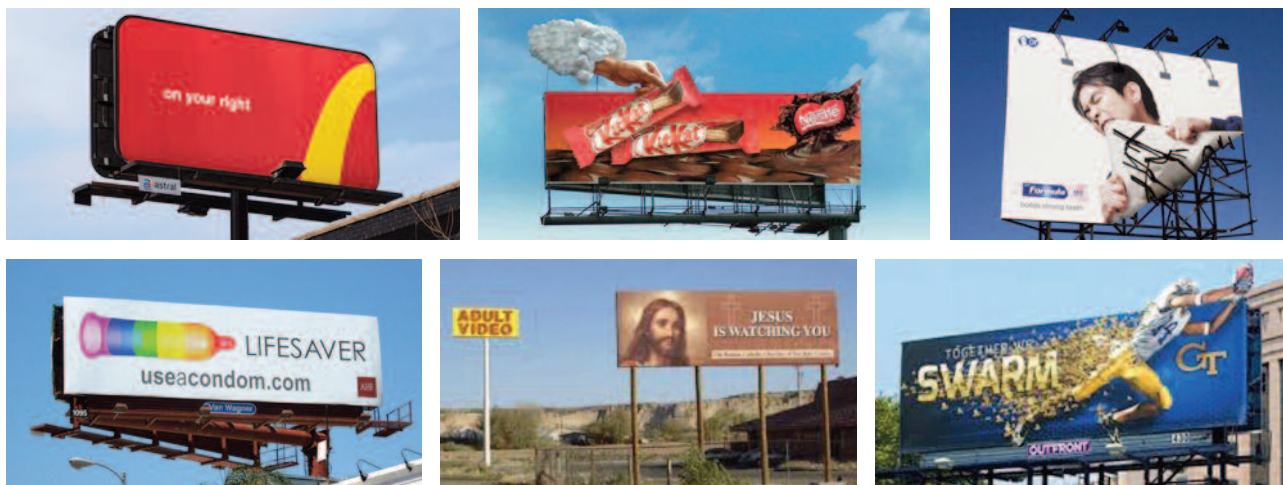
Med afsæt i deres analyser skal eleverne arbejde digitalt med at designe deres eget billboard. De får således lov til at eksperimentere med forskellige slogans og billedredigering og diskutere forskellen på billboards af kommerciel og kunstnerisk karakter.

Teori

Ønsker man at koble teori til forløbet, kan man anvende sociologen Zygmunt Bauman. Bauman hævder, at storbyen og en kraftig stigning af vejnettet spejler en 'flydende modernitet', hvor alt under opløsning – steder, identiteter og fællesskaber. Der opstår 'ikke-steder', som er endimensionale fx til forbrug eller transport. Ikke-stederne afføder isolation, fremmedgørelse og anonymitet, og derfor ønsker Bauman at 'humanisere byrummet' (inspireret af Mikhail Bakhtins 'karneval'). Målet er bringe uforudsigelighed, humor, samvær og spontanitet ind i byrummet snarere end af planlægning, orden og kontrol – og dermed hindre individualisering, som kan handle om andet end forbrug.

Materialer

- Udprintet billboards (evt. lamineret og i A3)
- En computer
- Et kamera på sin telefon

Forberedelse

- Læreren skal have printet billeder af billboards af kommerciel karakter.
- I bilaget findes skabeloner. Disse skal være tilgængelige digitalt, når eleverne selv skal laves deres eget billboard.

Fremgangsmåde

A

- Vælg en skabelon med et grønt billboard (digitalt). Eleverne kan evt. selv finde et billede af et billboard på nettet eller tage et billede af et reklameskilte i elevens lokalmiljø – fx en reklamestander ved busstoppeskilt. (Frontale billboards foretrækkes)

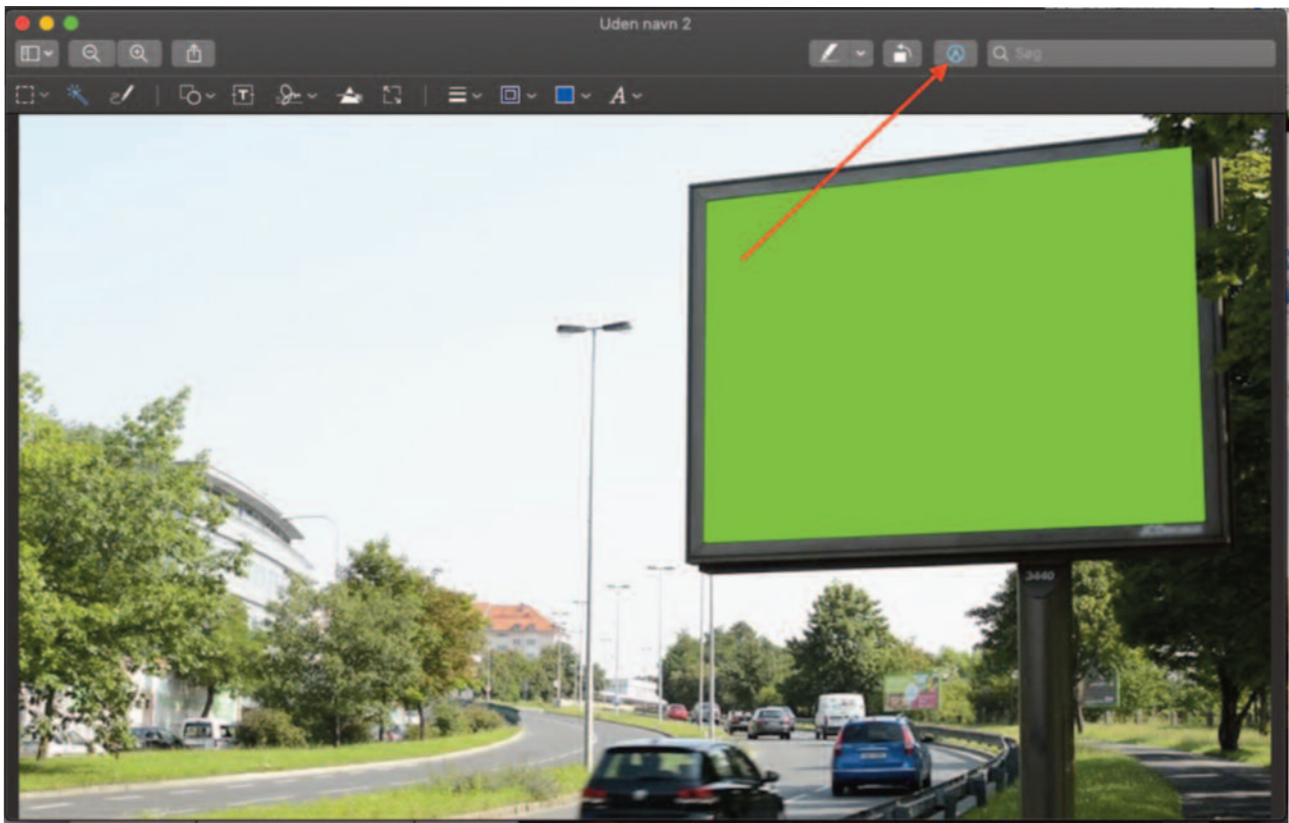
B

- Husk at billedskabelonen skal gemmes i PNG format. Man kan ikke arbejde med at redigere billedet, hvis det fx er gemt i pdf-format. Det er desuden vigtigt, at opløsningen på billedet er god. Undgå derfor små billeder fundet på nettet, da de bliver for pixelerede og kornede at arbejde med. (NB: Hent også hjælp hertil i Appendiks-delen)

C

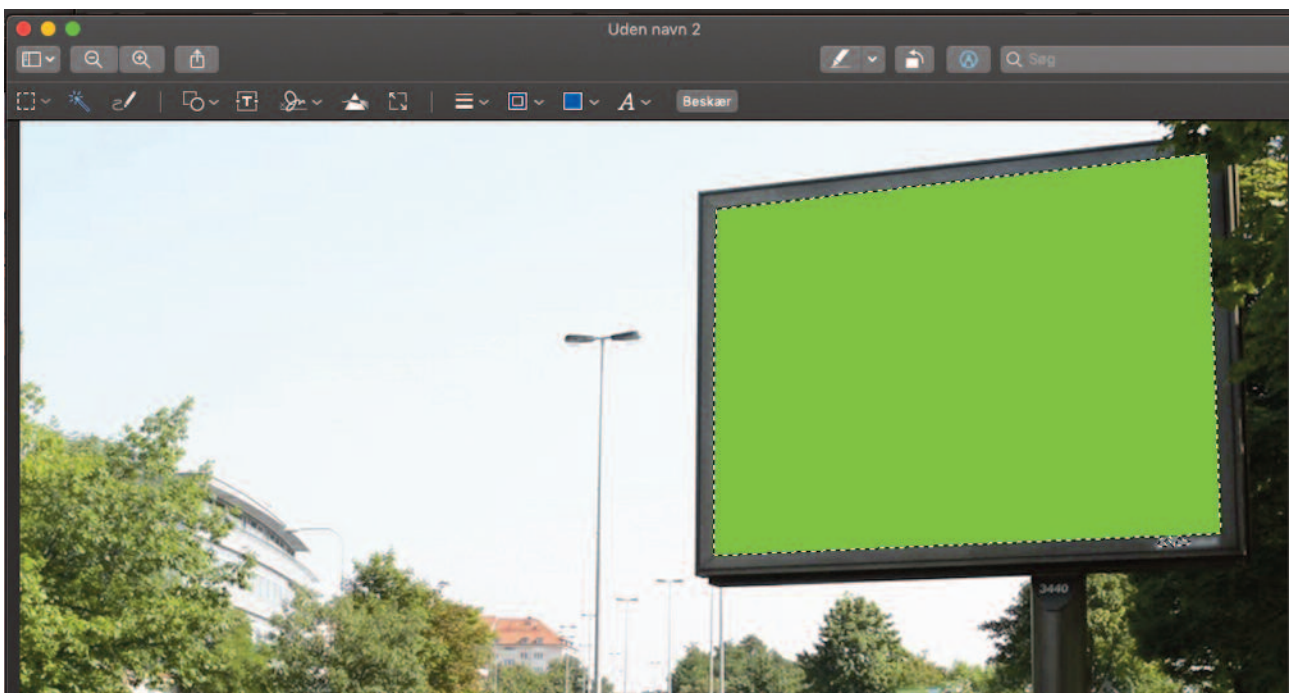
- Billedfilen åbnes nu i programmet Billedfremviser (Apple). Husk at slå billedredigeringsknappen til. Den findes i værktøjslinjen (ligner et ikon af en tusch)

D

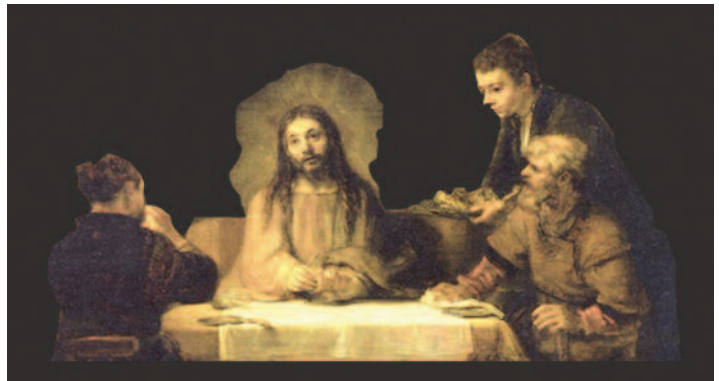
Næste skridt handler om at fjerne indholdet i billboardet. Det sker ved, at man trykker på tryllestavsikonet, lassoen eller rektanglet i venstre hjørne. Herefter markerer man på billboardet, hvad man gerne vil slette. Programmet laver en stiptet linje – og på denne led, kan man beskære billedet, som man ønsker.

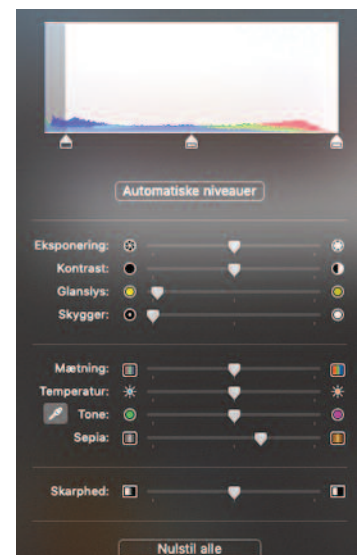

E

- Når alt indenfor billboarden er fjernet, er det tid til at sætte noget nyt ind fx noget fra et kunstværk, man har arbejdet med i klassen. Her har vi valgt et værk af Rembrandt. Vi starter med at åbne billedet af Kristus i et nyt dokument, hvor man igen fjerner baggrund ved hjælp af lasso og tryllestavsfunktionen. Når motivet er beskåret, kopieres billedet og sættes ind i billboard-billedet. Husk at korrigere for størrelsesforhold.

F

- Dernæst kan tilføjes endnu et lag – fx en burger, som skal placeres på bordet. Undervejs kan man redigere på farverne på burgeren, så den passer med jordfarverne i Rembrandtmaleriet. Her skal man trykke på trekanten i værktøjslinjen.

G

Det endelige resultat:

- Første lag: Billede af Billboard og trafik
- Andet lag: Kristusscenen
- Tredje lag: Burger
- Fjerde lag: Tekst

Forslag til opbygning af moduler(4-5 moduler af 90 min)

1. modul: Introduktion til Billboards

- Lektie: Udvælg et produkt fra din hverdag, som du bruger dagligt, fx shampoo, tandpasta, cykelhjelm, cigaretter eller noget andet.

1) Læreren har udvalgt en række 'almindelige' billboards, som printes ud før lektionen evt. lamineret i A3. Billederne spredes ud på bordet, og man taler i fællesskab om, hvad et billboard er for noget, hvor de befinder sig henne, hvem der ejer dem, reklamer i det offentlige rum.

2) Bagefter skal eleverne finde deres medbragte genstand frem – og brainstorme i stikord og skitser i deres portfolio, hvordan de gerne vil 'iscenesætte' og brande produktet på billboardet. Man kan udvide denne øvelse og lade eleverne finde på et slogan, som skal knytte sig til genstanden – og som kan få forbrugeren til at stoppe op.

3) På klassen eller i mindre grupper skal eleverne nu præsenterer deres idé for hinanden. Her det ok, at man giver hinanden konstruktiv peer-feedback – dvs. to gode ting og én ting, som man kunne forbedre. Det er også tilladt at perspektivere til andre reklamer og slogans, som man finder relevante.

4) Timen rundes af med, at eleverne skriver feedbacken fra de andre ned. Man skal måske tegne en ny skitse, og vise at man forholder sig til den feedback, de andre er kommet med.

2. og 3. modul: Kunst i det offentlige rum, humor og forbrug

- Lektie: Tag 2-3 billeder af et reklameskilt fx busstoppeskilt eller S-togstation fra din hverdag. Overvej, hvordan produktet iscenesættes og brandes.

1) Få eleverne ud på gulvet. I par skal de nu sammenligne forskellige billeder af reklame fra lokalmiljøet. Undersøg, hvilke virkemidler, man har gjort brug af for at brande produktet.

2) Læreren giver en lille introduktion til Z. Bauman og hans kritik af forbrugersisme, non-places og de-humanisering af byrummet, som ikke længere er lavet til mennesker men til biler. Barbara Krüger og Banksy er kunstnere, der gennem deres kunst gør opmærksom på menneskers forbrug. Jennifer Bolande, Felix Gonzales-Torres og Ron English er andre kunstnere, der har arbejdet med billboards som medium.

Arbejdsspørgsmål til eleverne:

- Hvordan kan vi gøre reklamen sjov, ikke-kommerciel – kunstnerisk?
- Hvad ville der ske, hvis man 'klippede' ting fra kendte kunstværker ud og satte dem ind i reklamerne?
- Overvej om der er kunstværk, som du har lyst til at placere din genstand i.

3) Lav en kunstnerisk billboard som en papircollage. Elever og lærer printer forskellige kunstværker og billboards ud plus en stak reklamer og dameblader, som man må klippe i. Eleverne skal eksperimentere med forskellige udtryk – husk at tage billeder af processen til portfolioen.

4. og 5. modul: Billboards og digital collage i Billedfremviser

- Lektie: Lektien er at lave et udkast til en billboard, som skal laves digitalt på computeren. Fokus: Billboardet skal have en kreativ/kunstnerisk vinkel – og ikke en salgsvinkel.

1) I grupper af to og to skal eleverne sætte ord på, hvordan de gerne vil lave deres billboard. Overvej budskab og virkemidler. Er det alvorligt, humoristisk, politisk, æstetisk?

2) Læreren gennemgår herefter, hvordan man laver sit eget billboard som en digital collage i billedprogrammet Billedfremviser. Det er vigtigt at gå stille frem, så alle føler, at de er med. Se fremgangsmåden, som viser det trin for trin.

3) Eleverne har resten af timen til at lave deres billboards.

Afrundingsvis: Eleverne printer deres billboards, og man samler op i plenum ved at lægge elevernes egne billboards ud på bordet.

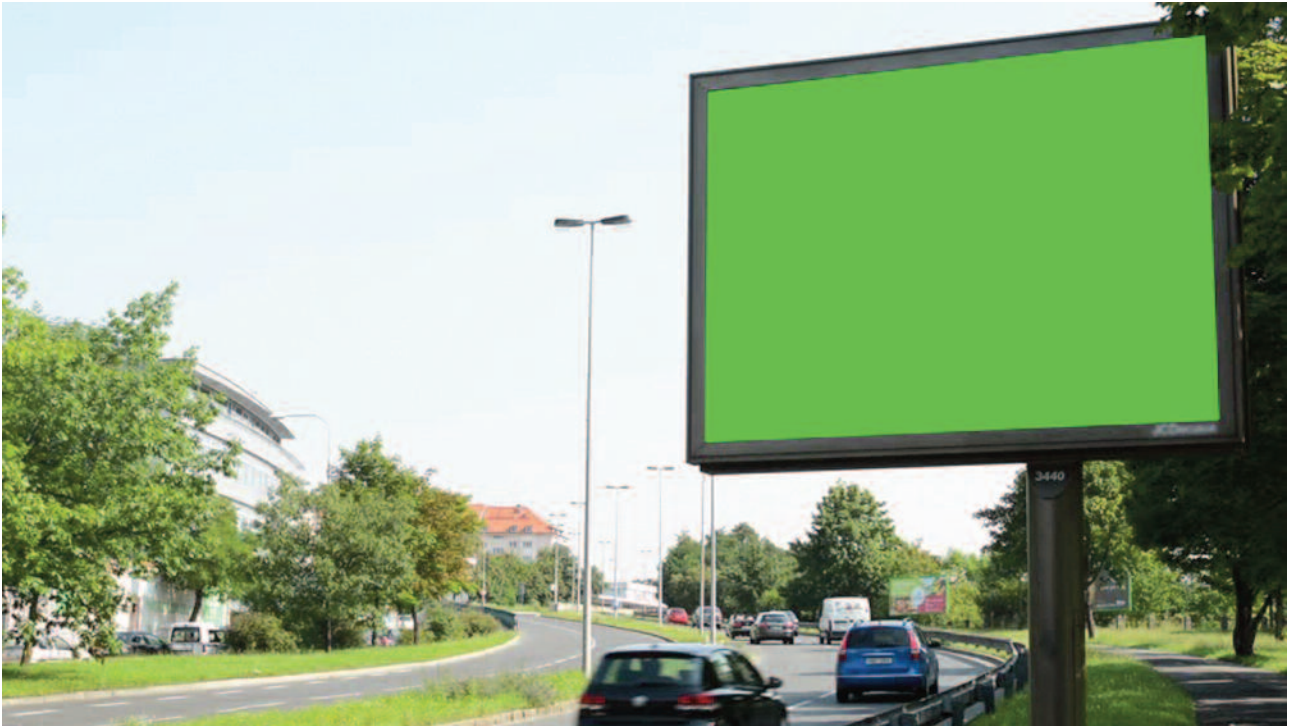
Inspiration

Links:

<http://www.ogilvy.dk/vores-arbejde/fernet-branca/en-bitter-revitalisering/>
ardblight.org/coalition-of-blight-billboard-companies-and-art-museums/http://banbillbo
http://www.byensrum.dk/aktiviteter_presse/documents/MichaelHviidJacobsen.pdf
<https://laughingsquid.com/brandalism-an-anti-billboard-guerilla-art-campaign-in-the-uk/>

Kunstnere:

Babara Krüger, Jens Haaning, Banksy, Jennifer Bolande, Felix Gonzales-Torres, Ron English

BILAG:

Øvelse: Vægmaleri

Om vægmaleri

HF elever foran street art af Hyuro på Brønderslev Gymnasium, 2018

At male et billede eller en dekoration direkte på væggen kræver viden om, hvordan en skitse overføres til en væg. Her benyttes et kvadreringssystem. Dette simple system har været brugt af kunstnere tilbage fra de gamle egyptere, som bemalede gravkamre og templer efter faste forlæg.

Da kameraet blev opfundet i 1800-tallet, begyndte kunstnere at benytte fotoforlæg, som de kopierede ved hjælp af kvadreringssystemet. I dag kan samme system ses brugt af f.eks. street art kunstnere. Elever kan benytte systemet på en væg på skolen, en institution eller et privat hjem. Alle typer billeder kan benyttes, tegning, foto osv.

Samme system kan selvfølgelig også anvendes til at overføre en hvilken som helst type skitse til lærred eller papir.

Læreplanen

Hensigten med øvelsen er at få eleverne gjort bevidst om sammenhængen mellem ideer og strategier bag visuelle udformninger, idet øvelsen eksemplificerer, hvordan teknikken bag street art-kunstnernes tilgang i dag stammer fra de gamle egyptere.

Materialer

- En væg egnet til formålet. Alternativt kan der males på plader af hård masonit eller kraftigt kulissekardus, som fås i 200 g kardus i ruller á 1,50 x 50 m.
- Blyanter og lange linealer.
- Almindelig vægmaling eller kunstnerfarver i acryl.

Fremgangsmåde

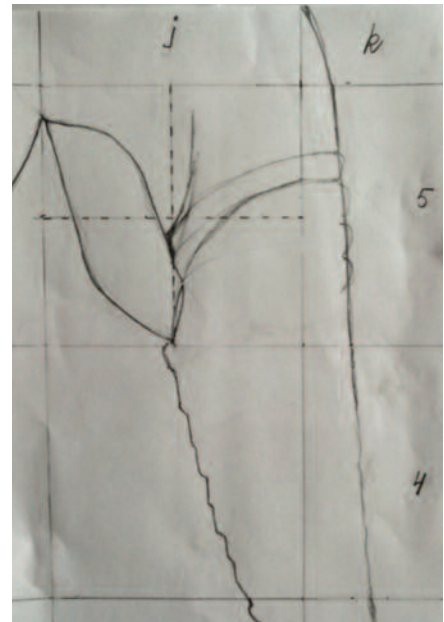
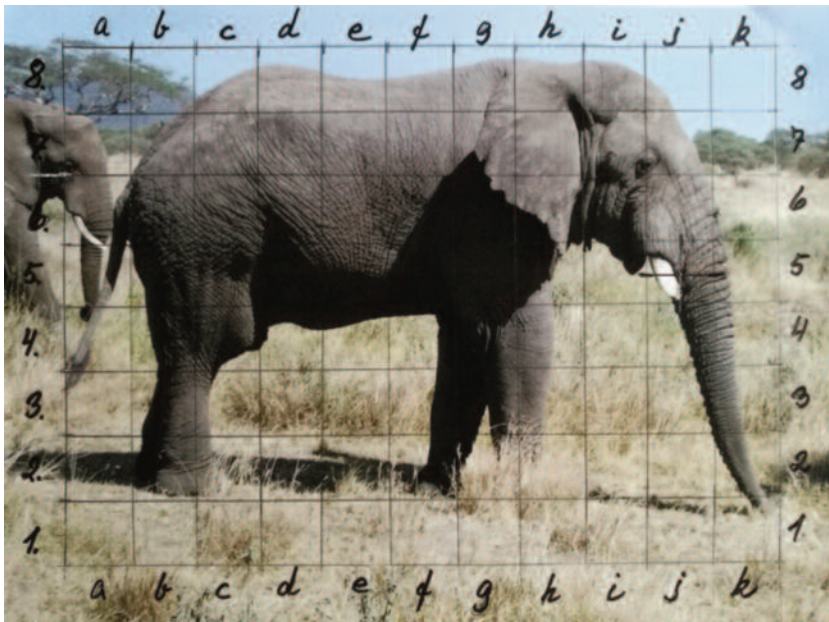

Foto inddelt i 8 x 11 kvadrater. Kvadratet j5 er underinddelt for at få flere detaljer med.

- Vælg det billede, som skal overføres.
- Inddel det i lige store kvadrater, som tegnes op med blyant og lineal.
- Giv dem numre fra 1, 2, 3, osv. og a, b, c, osv. Så er det let at finde det kvadrat man arbejder med.
- Mål hvor stort det færdige billede skal være og bestem kvadraternes størrelse.
- Tegn nu tilsvarende antal kvadrater på væg /papir /plade. Tegn her med let hånd, da disse hjælpelinjer skal fjernes igen.
- Tegn motivets omrids med blyant i et kvadrat ad gangen.
- Hvis motivet er særlig kompliceret et sted, kan kvadratet underinddeles, her vist i kvadratet j5.
- Check sluttelig om motivet er korrekt forstørret og ser harmonisk ud.
- Nu er motivet klar til videre bemaling alt efter ønsker og hensigt.

Forslag til opbygning af moduler (5-6 moduler af 90 min.)

1. modul:

Kvadreringssystemet præsenteres.

Øvelse i at anvende kvadreringssystemet til at kopiere et forlæg op i større format. Her kan øves ved at tegne på papir.

- Vælg en enkelt motiv med f.eks. en hel krop af et dyr /menneske og undgå ansigt og øjne. Eleverne skal øve sig i at overskue proportionerne i en hel figur frem for at fortabe sig i detaljer.

2.-5. modul:

Større vægmaleri

- Et motiv vælges og størrelsen besluttet.
- Kvadreringssystemet tegnes op på en hel væg.
- 8 kvadrater i højden kan anbefales til en stående figurer.

NB: Nedenfor følger forslag til tema for det større vægmaleri, hhv. Egyptisk vægmaleri, Street art og Gråtoneskala.

Tema: Egyptisk vægmaleri

I det gamle Egypten maledes guderne efter faste forlæg, hvor en figur var inddelt i 18 kvadrater i højden. En fod var tre kvadrater lang og en figur således seks fødder høj fra gulv til hårgårnsen, hvor kronen blev sat på. Dette forlæg kunne forstørres op i ønsket format og gentages mange gange.

Den egyptiske kunst var en fladekunst, og når først figurerne er tegnet op på væggen, er det let for eleverne at farvelægge fladerne og trække konturerne op.

Erfaring viser, at elever mister overblikket med 18 kvadrater i højden, så man kan med fordel inddele i færre.

Forslag til undervisning:

1. + 2. modul:

Kvadreringssystemet præsenteres

- Øvelse i at anvende kvadreringssystemet. Her kan øves ved at tegne et portræt på papir efter forlæg. Hertil kan bogen "Draw like an Egyptian" anbefales.

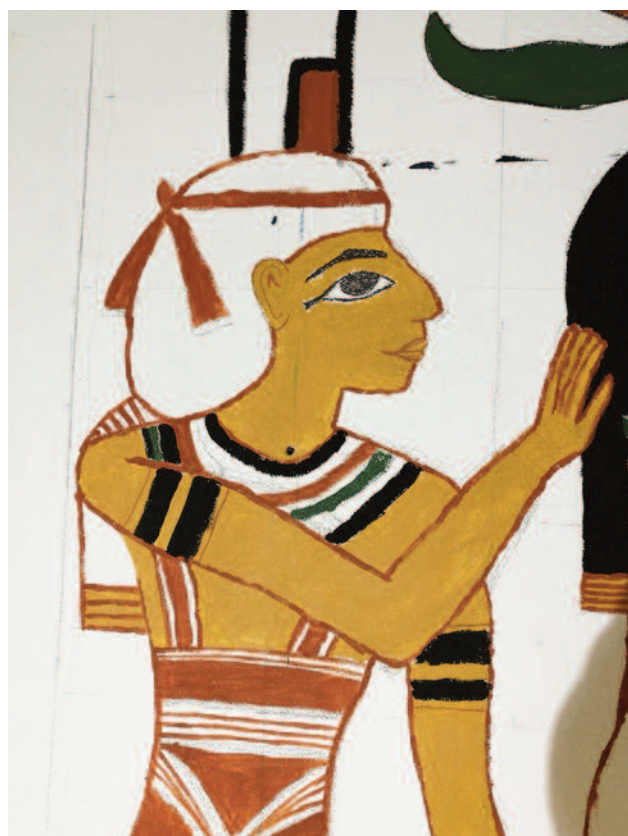

- Fladerne farvelægges med farveblyant. Hold farverne i flader, som egypterne gjorde, og træk gerne konturerne op med forskellige farver.

Øvelse på papir i efter forlæg,
elevarbejde

Bemaling på væg efter forlæg, elevarbejde

Detalje

3.-6. modul:

Større vægmaleri i f.eks. en kælder, vil give et udtryk af gravkammer.

- Et egyptisk motiv fra et gravkammer eller tempel forstørres til en hel væg. Det kan findes på nettet, søg f.eks. på "egypt tombs".
- Eleverne kan i første omgang agere egyptiske håndværkere, der skal udføre nøjagtige kopier af egyptiske billeder.
- Kvadreringssystemet tegnes op på en hel væg.
- Der kan være ca. 3 elever om én figur. Så med et stort hold skal der en del figurer til.
- Hvis der er tid kan eleverne selv komponere motiver inspireret af den egyptiske stil.

7.-9. lektion:

Indsamling og analyse af egyptiske motiver og mulige sammenligninger med andre billedtyper:

- Stil og symbolik i de egyptiske gravkamre og templer.
- Fladebilleder: konturstreger og farveflader, evt. sammenlignet med popkunstnere som Roy Lichtenstein m. fl..
- Forskellen i måden at male mennesker i det gamle Egypten og i renæssancen.
- Symbolerne hos de egyptiske guder.
- Billeder på væggene i antikken og i moderne street art.
- Vestlig kunsts inspiration fra egyptisk kunst hos Picasso m. fl.

Tema: Street art

Hyuro i gang med at overføre via 8 kvadrater, som anes med en gul streg

Som eksempel på en moderne street art kunstner, som benytter kvadreringssystemet skal her præsenteres Hyuro fra Spanien.

- Hun tager fotos af egen krop i positioner, som passer til det specifikke sted, hvor hun skal male et værk.
- Kroppen inddeles i 8 kvadrater i højden.

Forslag til undervisning:

- Eleverne kan tage fotos af hinanden, udvælge og overføre til en væg på skolen efter samme princip.

Tema: Gråtoneøvelse

I denne øvelse er et sort /hvid foto af karyatiderne printet ud i et banner, d.v.s. her har kopimaskinen lavet forarbejdet og printet ud over mange stykker papir, her 11 x 2 A4 ark. Derved bliver de enkelte dele med store pixels, men gråtonerne er bevaret.

- Hver elev får et rektangel, som de skal kopiere 1:1 i gråtoner med bly, kul eller andet.
- Eleverne kan ikke se, hvad det forestiller og skal koncentrere sig om gråtonerne.
- Undervejs kan felterne lægges på gulvet og eleverne kan se, om de tilstødende felter matcher sammen.
- De enkelte felter kan limes på kulissekardus og monteres på en væg.

Litteratur:

Bøger om kvadreringssystemet:

Tiemensma, Britt og Mart Due: *Grundbog til billedkunst*, Systime, 1994, s. 37-43

Wolter, Jonas: *Temaer i Kunsten 2*, Det ny forlag, 2018, s. 91-93

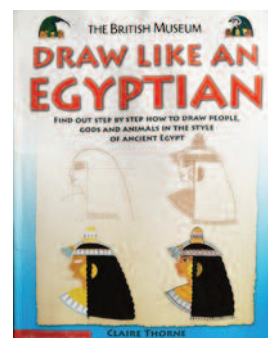
Bøger om de egyptiske vægmalerier:

Godtfredsen, Lise: *Billedets formsprog*, Gads Forlag 1981, s. 127-130

Holm-Rasmussen, Torben: *Det gamle Egypten*, Politikens Håndbøger, 2003

Thorne, Claire: *Draw Like an Egyptian*, The British Museum Press, 2007

(kan købes på Glyptoteket)

Links:

Instagram: Hyuro

[http://denstoredanske.dk/Geografi_og_historie/Mellem-østen/Egypten/Egypten_i_oldtiden/Egypten_i_oldtiden_\(Billedkunst\)](http://denstoredanske.dk/Geografi_og_historie/Mellem-østen/Egypten/Egypten_i_oldtiden/Egypten_i_oldtiden_(Billedkunst))

Øverst: Karyatide i naturlig størrelse

Nederst: detalje

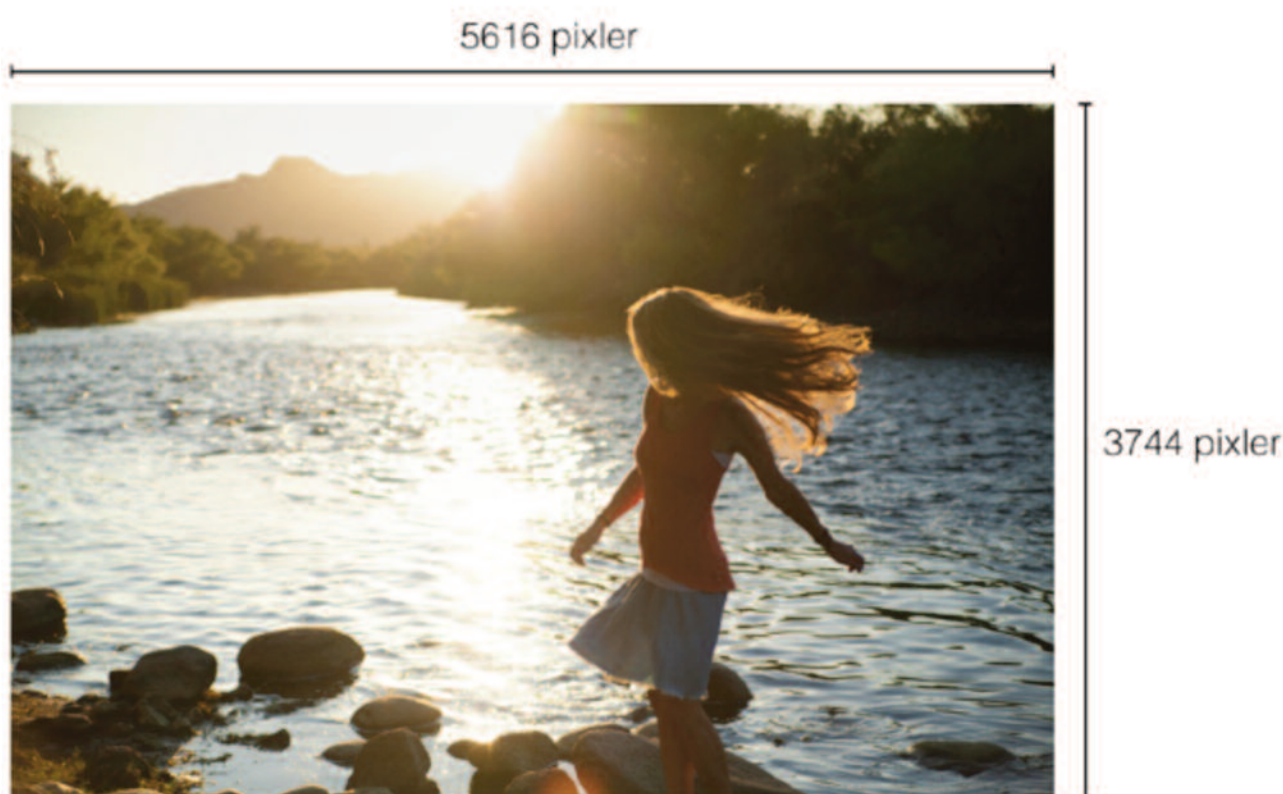

Introduktion til det digitale billede og pixler

Udarbejdet af Medieskolerne i Viborg

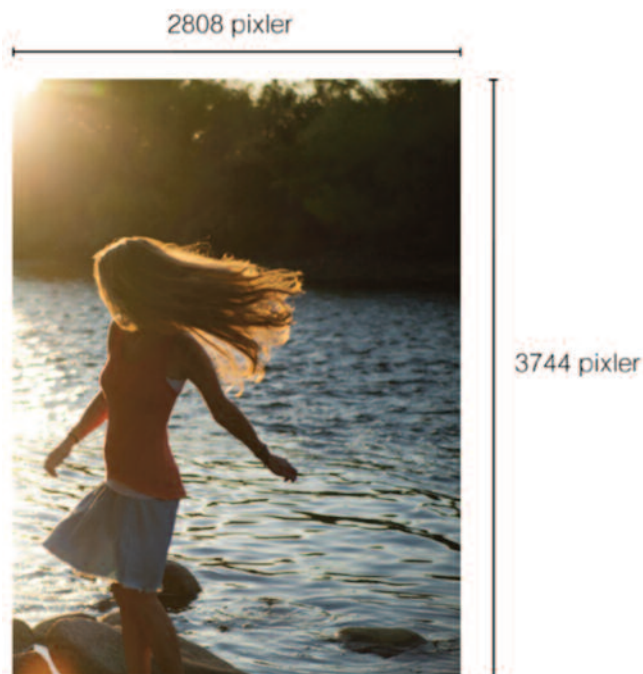
Et kamera er i al sin enkelhed bygget af tre dele: En mørk kasse, hvori der er monteret et objektiv, og bagerst i kassen sidder en billedsensor, der registrerer det lys, objektivet transmitterer ind på billedsensoren. Det er lige meget om kameraet sidder i en telefon eller kameraet er dyrt og professionelt: Princippet er det samme.

Når man taler om, at et kamera for eksempel har 21 megapixels, betyder det at billedsensoren kan opløse billedet i 21 millioner billed-atomer, eller pixler. Billedsensoren på et 21 megapixels-kamera opløser billedet i 5616 pixler på den lange led og 3744 pixler på den korte led. Regnestykket lyder således 5616×3744 pixler = 21.026.304 pixler eller afrundet til 21 millioner pixler:

I et billedbehandlingsprogram kan man ændre i pixlernes lyshed og kontrast. Man kan for eksempel konvertere billedet til sort/hvid. Bemærk at der i forstørrelsesglasset er vist de enkelte pixler:

I både det sort/hvide eksempel og eksemplet herunder er der sket en beskæring af billedet. En beskæring betyder, at man at man skærer en del af billedet væk: Man sletter pixler. I dette eksempel er floden slettet, og billedet måler nu 2808 x 3744 pixler = 10,5 megapi- xels:

Vender man tilbage til det ubeskårne billede, kan man i billedbehandlingsprogrammet også ændre antallet i pixler uden at beskære billedet. Det vil sige at man kan gøre billedet mindre uden at slette pixler. Når man gør billedet mindre er det vigtigt at bibeholde det originale format. Ellers kan billedet blive forvrænget, som vist herunder:

Når man arbejder med billedstørrelser er det vigtigt at vide at antallet af pixler hænger sammen med, hvor meget plads billedet optager på computerens eller telefonens harddisk: Et billede med mange millioner pixler vil fylde mere end et billede på få pixler. Herunder er billedstørrelsen ændret i et billedbehandlingsprogram. Bemærk at der ikke er tale om beskæring, men programmet er bedt om at gøre billedarealet mindre og dermed omregne antallet af pixler:

Originalbilledet var 21 megapixels, og det svarer til 6,4 MB.

Med 21 megapixels kan billedet printes ud i cirka 70 x 50 centimeter.

Antallet af pixler er halveret i bredde og højde i programmet, og måler nu 5,2 megapixels. Det svarer til 1,6 MB.

Med 5,2 megapixels kan billedet printes ud i cirka 35 x 24 centimeter.

Omkring 5 megapixels er stadig for stor en fil at sende i for eksempel en e-mail.

Antallet af pixler er halveret i bredde og højde i programmet, og måler nu 1,3 megapixels. Det svarer til 0,3 MB (300 KB)

Med 1,3 megapixels kan billedet printes ud i cirka 18 x 12 centimeter.

1,3 megapixels er en god størrelse til for eksempel at vedhæfte i en e-mail. Denne billedstørrelse er til også god Powerpoint-præsentationer og skærmbrug i det hele taget.

Antallet af pixler er halveret i bredde og højde i programmet, og måler nu 0,33 megapixels. Det svarer til 0,075 MB (75 KB).

Med 0,33 megapixels kan billedet printes ud i cirka 9 x 6 centimeter.

0,33 megapixels er en meget lille billedstørrelse, som selv vedhæftet i e-mail vil blive et meget lille billede.

Får man ikke lavet den korrekte størrelse på billedet til et bestemt formål, kan det resultere i et grynnet og uskarpt billede. Ovenstående illustration er derfor god at huske på, når man for eksempel skal lave en PowerPoint. Er antallet af pixler for lille, vil computeren gå ind og gætte sig frem til, hvordan billedet skal se ud. Resultatet kan variere fra program til program og afhænger også af, hvor meget man beder programmet forstørre billedarealet kunstigt. Herunder er vist en kraftig forstørrelse, og resultatet er et grynnet og uskarpt billede:

Til slut skal nævnes en anden ting, der kan have indflydelse på billedets kvalitet: Filformatet. Med filformatet menes der type af billedfil, og den mest anvendte type er formatet JPEG. JPEG har den store fordel, at det kan komprimere billeddata meget effektivt, og derfor er det JPEG der anvendes på internettet og også i kameratelefoner. Når man har bearbejdet sit billede i et billedbehandlingsprogram, får man valget om hvilket format, billedet skal gemmes i. Her er JPEG i langt de fleste tilfælde et godt format, da formatet kan læses af størstedelen af programmer på tværs af digitale platforme.

JPEG komprimerer billeddata. Når man komprimerer noget, gør man det mindre. I tilfældet med JPEG kan en hård kompression, hvor billedet kommer til at fylde meget lidt på harddisken, ødelægge billedets data. Herunder er vist to JPEG-filer, og den med den hårdeste kompression tegner ikke så skarpt i toneovergangene som den med den laveste kompression:

Hård kompression
Billedet fylder 24 KB

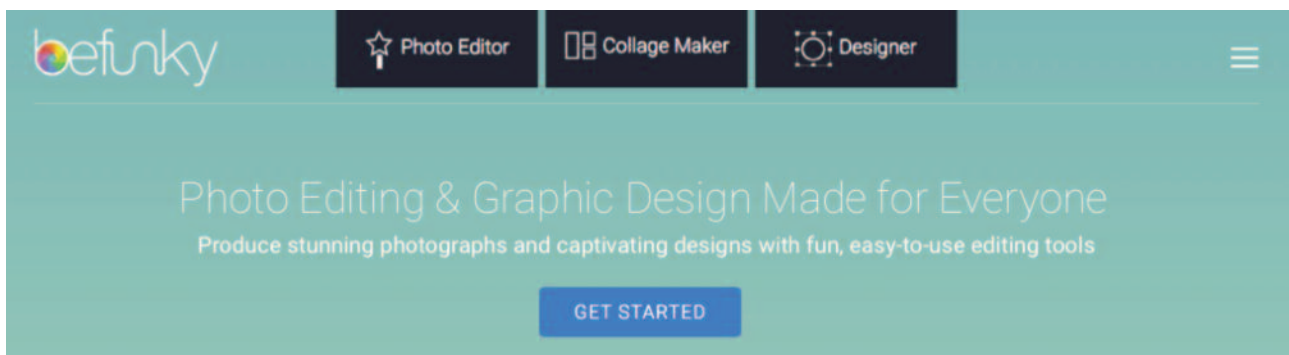

Lav kompression
Billedet fylder 112 KB

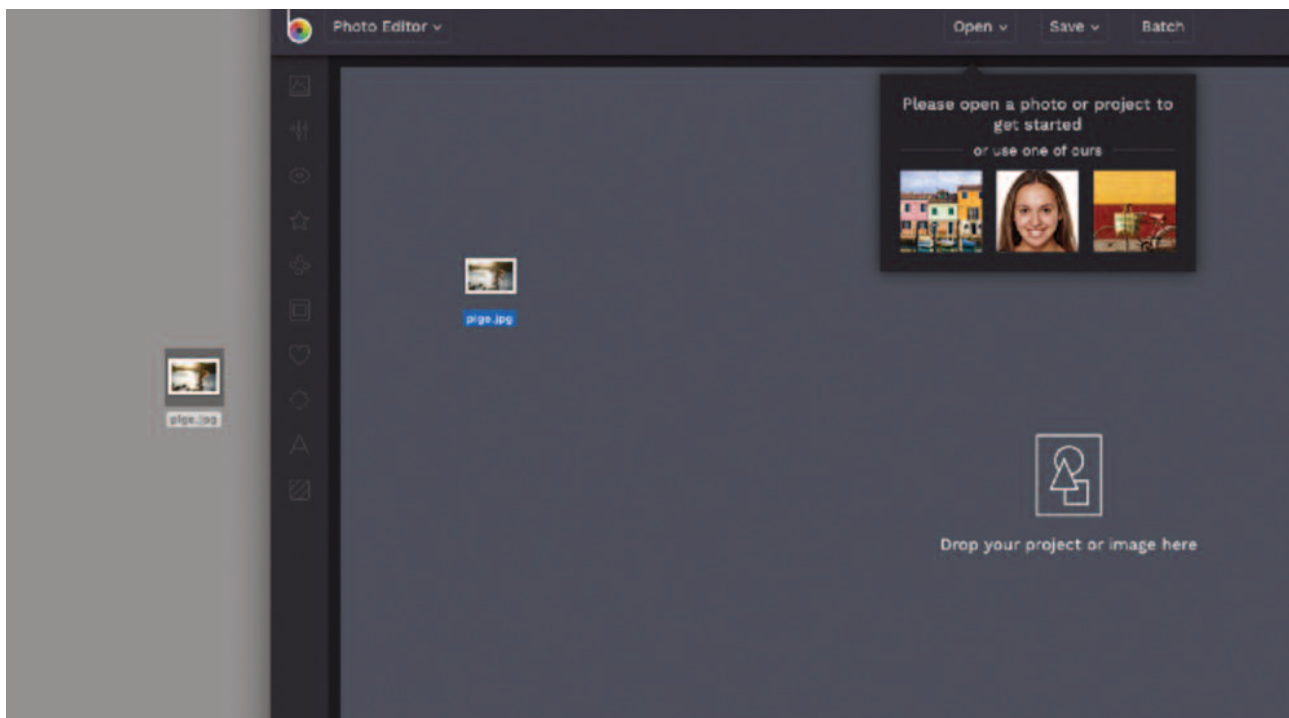
At arbejde med beskæring og billedstørrelser på befunky.com

befunky.com er et af mange gratis billedbehandlingsprogrammer. Fordelen ved dette program er, at det tilgås via en browser, og man skal ikke installere programmet på computeren. Inden man går ind på befunky.com, skal man have slået Flash til i browseren og have sit billede liggende klar på computerens skrivebord. Der findes mange måder at overføre billedet fra telefon til computerens skrivebord. Det frarådes at overføre via sociale medier som for eksempel facebook, da der sker en forringelse af kvaliteten, både med hensyn til pixelstørrelse og komprimering. En sikker metode til overførsel er på telefonen at vedhæfte billedet i en email. Emailen sender man til sig selv, og åbner derefter mailen på computeren.

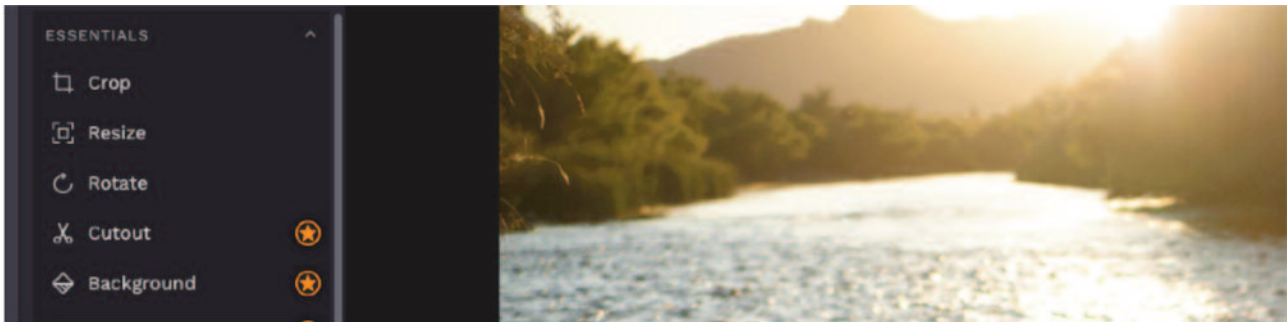
Når billedet ligger klar på skrivebordet, går man ind på befunky.com. Man bliver mødt af en velkomst, og man starter billedbehandlingen nemt ved at trykke på knappen *Get Started*:

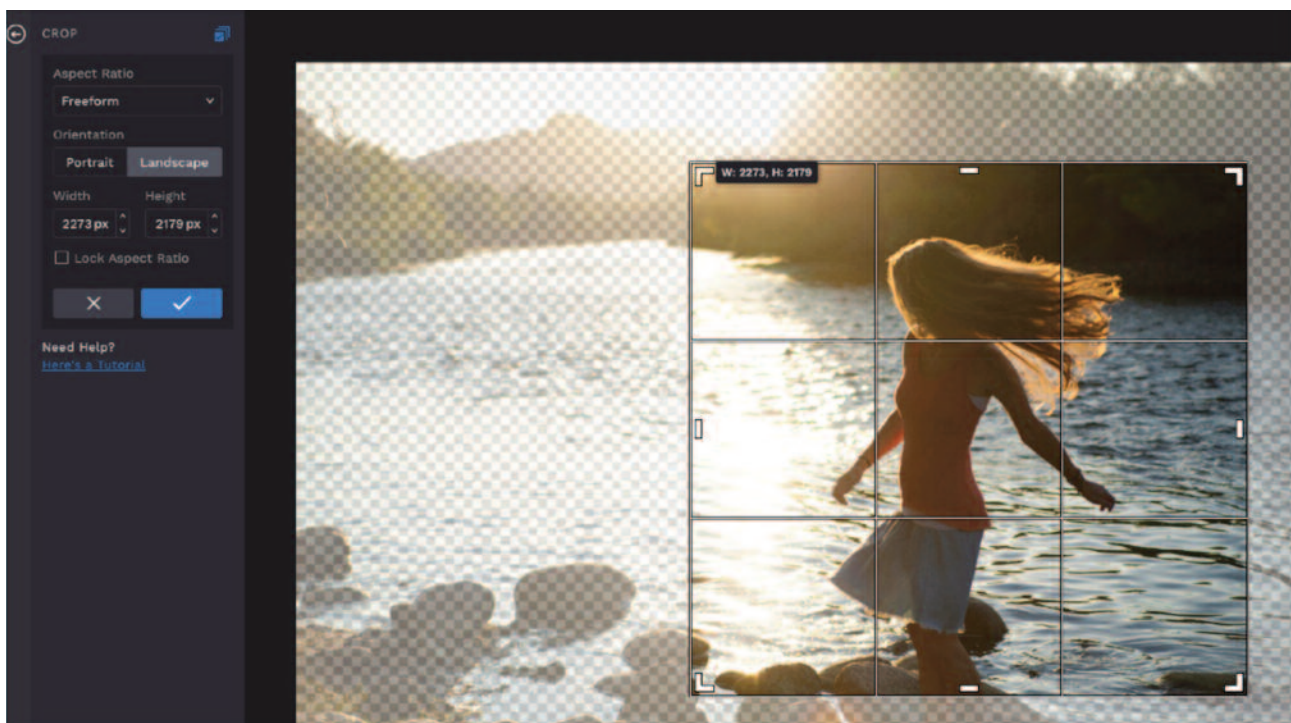
Herefter bliver man bedt om at trække sit billede ind i programvinduet:

I venstresiden af billedet findes de forskellige værktøjer. For at beskære, vælger man *Crop* og skal man ændre i pixelantallet (lave en mindre størrelse af billedet), vælger man *Resize*:

Vil man beskære, åbner *Crop* en række muligheder:

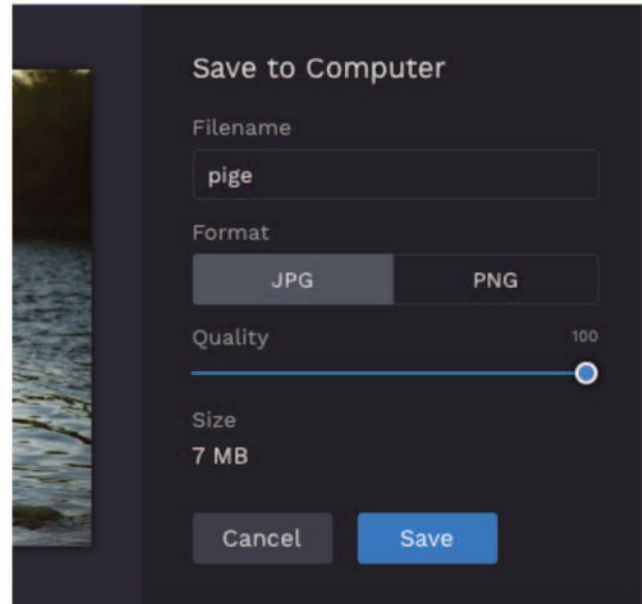
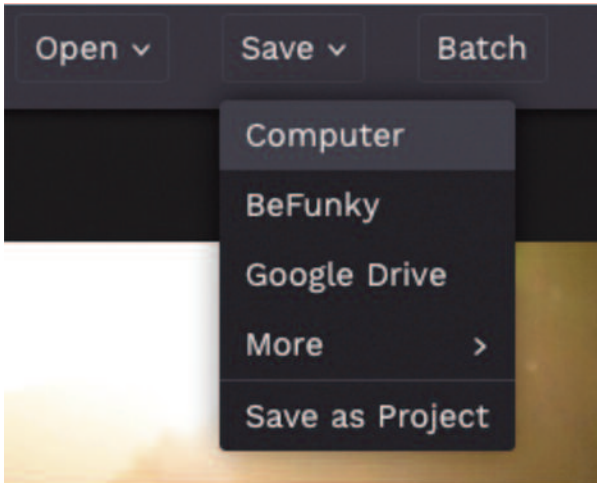

Som standard står *Crop* på *Freeform*. Det betyder, at man kan tage fat i beskæringsrammen og tilpasse den til den ønskede beskæring. Det ternede område bliver skåret væk, og der hvor billedet ser normalt ud, er den ønskede beskæring. Når man er tilfreds med sin beskæring, trykker man på det blå flueben for at godkende.

Vil man tilpasse antallet af pixler til en bestemt størrelse, trykker man *Resize*. Her indtaster man det ønskede antal pixler i bredde og højde. Bemærk at *Lock Aspect Ratio* er slået til: Den sikrer, at man holder formatet, når man ændrer i størrelsen. På den måde vil befunky.com selv udregne bredden, hvis man indtaster antal pixler i højden og omvendt:

Til slut skal den nye version af billedet gemmes. Man går i øverste bjælke til *Save* og vælger *Computer*. Et nyt dialogvindue kommer frem, og her kan man specificere filnavnet. Her vælger man også format, nemlig JPEG, og *Quality* er graden af komprimering. En *Quality* på 100 er den mindste komprimering, hvor man sikrer den højeste billedkvalitet. Med et tryk på *Save* bliver den nye version af billedet gemt i computerens overførselmappe, ofte kaldt *Overførsler* eller *Downloads*:

Vejledende billedstørrelser

Herunder er der skitseret vejledende billedstørrelser til for eksempel udprintning og vedhæftning af et billede i en e-mail. For hvert billede i kolonnen er billedarealet halveret:

Originalbilledet var 21 megapixels, og det svarer til 6,4 MB.

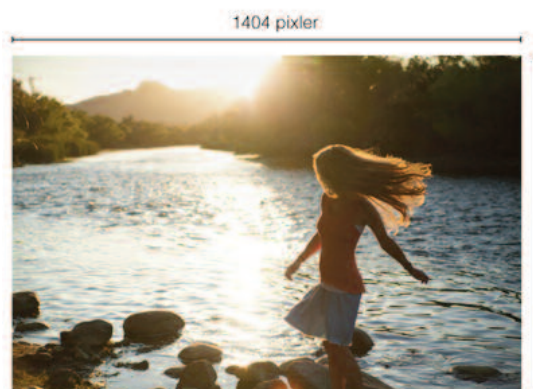
Med 21 megapixels kan billedet printes ud i cirka 70 x 50 centimeter.

Antallet af pixler er halveret i bredde og højde i programmet, og måler nu 5,2 megapixels. Det svarer til 1,6 MB.

Med 5,2 megapixels kan billedet printes ud i cirka 35 x 24 centimeter.

Omkring 5 megapixels er stadig for stor en fil at sende i for eksempel en e-mail.

Antallet af pixler er halveret i bredde og højde i programmet, og måler nu 1,3 megapixels. Det svarer til 0,3 MB (300 KB).

Med 1,3 megapixels kan billedet printes ud i cirka 18 x 12 centimeter.

1,3 megapixels er en god størrelse til for eksempel at vedhæfte i en e-mail. Denne billedstørrelse er til også god Powerpoint-præsentationer og skærmbrug i det hele taget.

Antallet af pixler er halveret i bredde og højde i programmet, og måler nu 0,33 megapixels. Det svarer til 0,075 MB (75 KB).

Med 0,33 megapixels kan billedet printes ud i cirka 9 x 6 centimeter.

0,33 megapixels er en meget lille billedstørrelse, som selv vedhæftet i e-mail vil blive et meget lille billede.

12 visuelle designværktøjer i fotografi

Media College Denmark
/ Medieskolerne // 2018

**Materialet “12 visuelle designværktøjer i fotografi”
kan downloades frit fra Billedkunst-og Designlærerforeningens hjemmeside:**

**Materialet ligger her:
<http://kunstogdesign.net/12-visuelle-designvaerktoejer/>
og er frit tilgængeligt for alle jf. aftale med Undervisningsministeriet.**

KONTRAST

lyshed

Øjet vil altid drages mod områder i billedet med høj kontrast. Den højeste kontrast i lyshed findes når helt hvidt møder helt sort.

Billede: fotografelev Helle Kühr

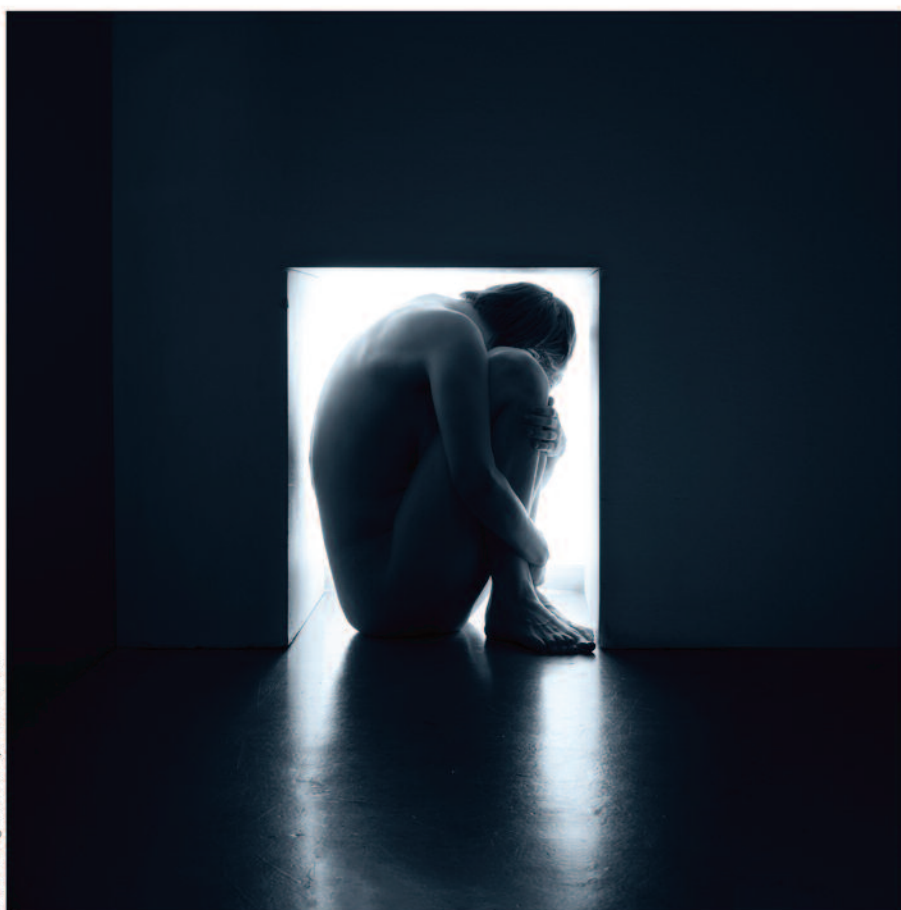
Media College Denmark
/ Medieskolerne // 2018

KONTRAST

form

Formkontrast er hvor forskellige former komponeres sammen og tilsammen udgør et spændingsfelt. For eksempel den runde organiske krop mod de firkantede vægge i billedeksemplet.

Billede: fotografelev Josephine Goldmann

Media College Denmark
/ Medieskolerne // 2018

KONTRAST størrelse

Kontrast i størrelse er hvor objekter af forskellig størrelse komponeres sammen for at skabe dynamik eller harmoni.

Billede: fotografelev Mikkel Hansen

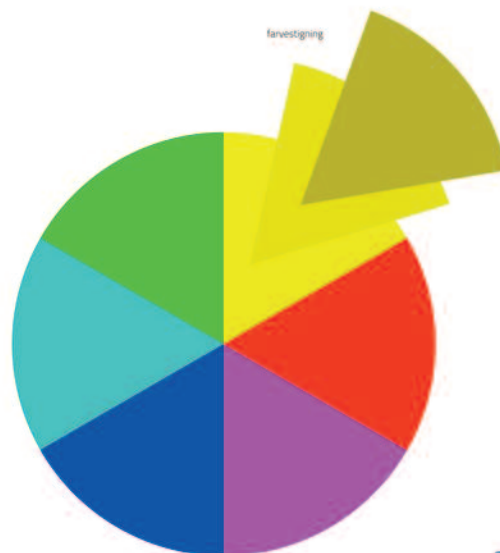

Media College Denmark
/ Medieskolerne // 2018

FARVESTIGNING

En ændret lyshed i en farve kaldes også farvestigning. At farven stiger fra mørk til lys og fra mindre mættet til meget mættet.

Billede: fotografelev Lana Ohrimenko

Media College Denmark
/ Medieskolerne // 2018

VARME OG KOLDE FARVER

Billede: fotografelev Julie Solém

Kombinationen af varme og kolde farver forstærker farvernes indvirkning på os.

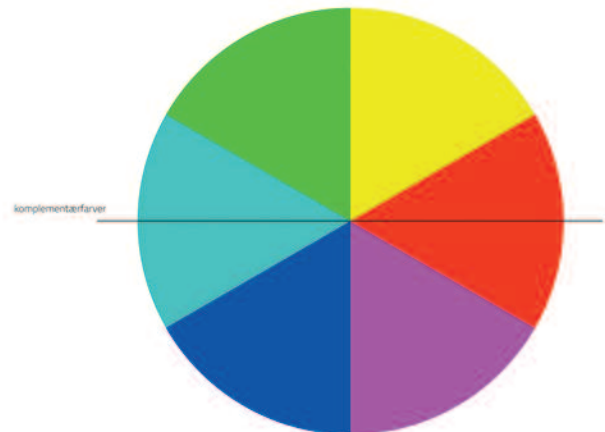
Media College Denmark
/ Medieskolerne // 2018

KONTRAST farve

Billede: fotografelev Anders Trimm

Komplementærfarver virker tiltrækkende på vores øjne.

Media College Denmark
/ Medieskolerne // 2018

PEGENDE

En pegende komposition er en komposition, hvor et eller flere elementer peger ind mod det billedvigtige element

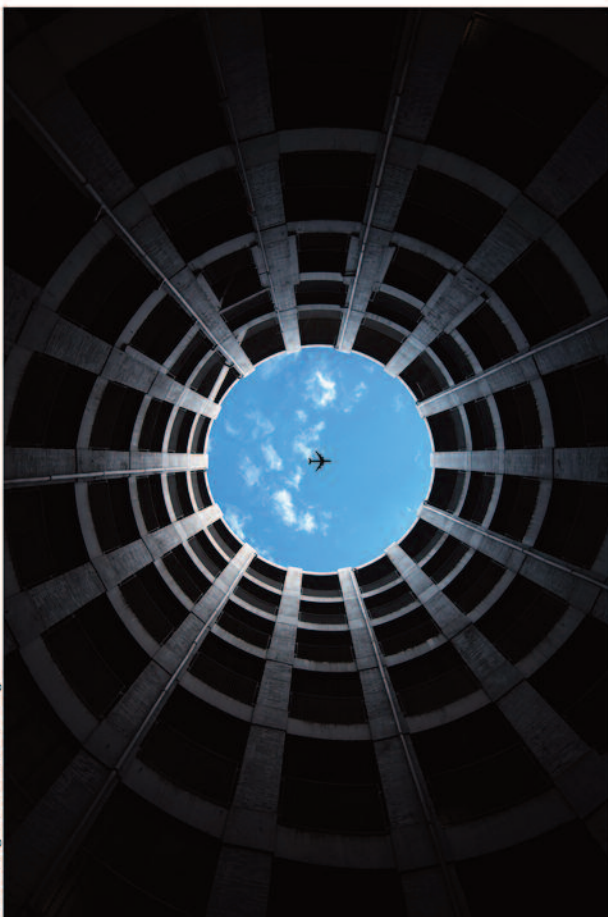
Billede: fotografelev Linn Olsen

Media College Denmark
/ Medieskolerne // 2018

OMSLUTTENDE

En omsluttende komposition er en komposition, hvor det billedvigtige element er omsluttet af f.eks. et andet element eller lys/mørke.

Billede: fotografelev Christoffer Åberg

Media College Denmark
/ Medieskolerne // 2018

DOMINERENDE MASSE

Fyldes hele billedfladen med et billedelement, vil billedet kræve vores opmærksomhed. I billedet her dominerer den røde røg, og vores opmærksomhed fanges straks.

Billede: fotograf elev Helle Kuhr

Media College Denmark
/ Medieskolerne // 2018

TAKTILITET

Taktilitet henviser til fotografiets evne til at gengive strukturer og overflader. Ubevidst sætter taktilitet i et billede vores sensoriske apparat i gang - som her følelsen af et æg, der flyder ud mellem hænderne på os.

Billede: fotograf elev Enneke Hempen

Media College Denmark
/ Medieskolerne // 2018

RUM OG DYBDE

Billede: fotografelev Andreas Berthelsen

Et fotografisk billede er fladt og en-dimensionelt. Man kan ved hjælp af rum og dybde skabe en illusion af forgrund, mellemgrund og baggrund i dybden.

Media College Denmark
/ Medieskolerne // 2018

EKKO

Billede: fotografelev Enneke Hempen

Ekko er gentagelser af billedvigtige elementer, der tilsammen påkræver vores opmærksomhed.

Media College Denmark
/ Medieskolerne // 2018